

HRANA IN HRANILNE SNOVI

1. **HRANA JE VSE TISTO, KAR JEMO ALI PIJEMO. JE RASTLINSKA ALI PA JE ŽIVALSKEGA IZVORA. TEMU REČEMO ŽIVILA.**
HRANILNE SNOVI ORGANIZEM POTREBUJE ZA RAST, RAZVOJ, DELOVANJE IN OBRAMBO. SEM SODIJO OGLJIKOVI HIDRATI, BELJAKOVINE, MAŠČOBE, VITAMINI IN MINERALI TER VODA.
2. HRANILNE SNOVI delimo na:
  - a) **MAKROHRANILA** (ogljikovi hidrati, beljakovine, maščobe)
  - b) **MIKROHRANILA** (vitamini, minerali)
  - c) **VODA**
3. **MAKROHRANILA:** organizem jih potrebuje v večjih količinah; ogljikovi hidrati so gorivo za telo, so pomemben vir energije. Dnevno moraš zaužiti 5-7 gramov ogljikovih hidratov na vsak kilogram telesne mase.

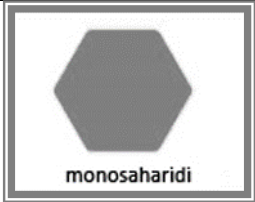
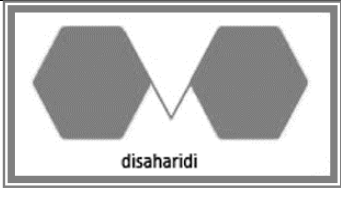
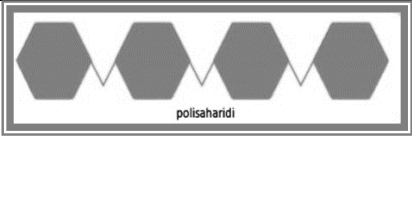
$$1 \text{ g OH} = 17 \text{ kJ} = 4 \text{ kcal}$$

Vaja: Koliko ogljikovih hidratov moraš zaužiti na dan?

Račun: kilogrami x 5g=

Kilogrami x 7g=

4. DELITEV OGLJIKOVIH HIDRATOV

 <p>monosaharidi</p>	 <p>disaharidi</p>	 <p>polisaharidi</p>
MONOSAHARIDI (ENOSTAVNI SLADKORJI) <ul style="list-style-type: none"> - Sestavljeni iz ene gradbene enote - Glukoza (grozdni sladkor) - Fruktosa (sadni sladkor) - Sadje, med, zelenjava	DISAHARIDI (SESTAVLJENI SLADKORJI) <ul style="list-style-type: none"> - Sestavljeni iz dveh gradbenih enot - Saharoza (jedilni sladkor) - Maltoza (sladni sladkor) - Laktoza (mlečni sladkor)	POLISAHARIDI (SESTAVLJENI SLADKORJI) <ul style="list-style-type: none"> - Sestavljeni iz več enot - Škrob (žita, krompir, stročnice) - Glikogen (mišice) - Celuloza (rastline) - Pektin (sadje)

Ekperimentalno delo: Opazuj in zabeleži!

a) DISAHARIDI

- Saharoza (glukoza + fruktoza) – sladkorna pesa ali sladkorni trs
- Maltoza (glukoza + glukoza) – kalčki kalečih rastlin: pivo, kavni nadomestki, slaščičarstvo
- Laktoza (glukoza + galaktoza) – mlečne žleze: mleko

b) POLISAHARADI

<p>Škrob nastaja kot rezervna snov v rastlinah; surov škrob je težko prebavljiv; pri nizkih temperaturah je škrob neprebavljiv; pri visokih temperaturah je škrob prebavljiv. Uporabljamo ga za zgoščevanje omak in jih. Če škrob segrevamo brez vode/maščob, dolge verige razpadejo na krajše in nastane DEKSTRIN (rjavo obarvanje), ki se v vodi topi in je lažje prebavljiv.</p>	<p>Glikogen nastaja v človeškem in živalskem organizmu. Glukoza, ki je organizem ne porabi, se spremeni v glikogen (energija za mišice in jetra).</p>	<p>Celuloza, pektin nimata za človeka hranilne vrednosti, ker jih ne razgradimo, zato jim pravimo, da so PREHRANSKE VLAKNINE. Prehranske vlaknine uravnavajo pretok snovi skozi prebavila, vežejo strupe, zadržujejo hrano v želodcu.</p>
---	--	---

Ali je celuloza topna v vodi?

---

5. Telo izkorišča energijo le z monosaharidi, kar pomeni, da se dolge verige polisaharidov razgradijo v disaharide, te pa v monomerne enote monosaharidov.
6. Sladkorji so **HIGROSKOPNI** – VEŽEJO NASE VODO.
7. **KARAMEL**: segrevanje sladkorjev brez vode

Vaja: Koliko ogljikovih hidratov in vlaknin boš zaužil z obrokom:

50 gramov pšeničnega zdroba; 200 gramov banan in 250 gramov mleka

Račun: